

**BURSA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ 2025
28 MAYIS 6.SINIF İL GENELİ ORTAK SOSYAL
BİLGİLER SINAVI YAZILI SENARYOSUNA
UYUMLU KONU ANLATIM VE ÖRNEK SINAV
SORULARI**

HAZIRLAYAN : HAKAN DİNÇTÜRK .

**1.Kazanım: Tarihi ticaret yollarının toplumlar
arası siyasi kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki
rolunu açıklar:**

İpek Yolu, Çin’den başlayıp Orta Asya ve Anadolu üzerinden geçerek Avrupa’ya kadar uzanan tarihin en önemli yollarından biri olmuştur. Yüzyıllar boyunca İpek Yolu üzerinde tüccarlar büyük kervanlar ile ipek- kağıt- değerli taş- kürk- porselen- fildişi –cam- tahıl ticareti yapmış, ekonomik kazanç sağlamışlardır(Semerkant –Turfan-Tebriz gibi şehirler üzerinden geçen ipek yolu bölge halklarının da ticaretle ekonomik kazanç elde etmesini sağlamıştır) Tüccarlar yolculukları sırasında uğradıkları ülkelerin, şehirlerin ve köylerin yemeklerini, sanatlarını, kıyafetlerini öğrenmiş, doğu kültürünü batı Avrupalı kültürlerle tanıtmışlardır. Böylece kültürel etkileşim olmuştur.

İpek Yolu birçok devlete ekonomik cazip gelmiş ve siyasi açıdan savaşların çıkmasına sebep olmuştur. Metehan zamanında Hun devleti İpek yolunu Çinlilerden almış ve tamamen hakim olmuştu. Bu yolu ele geçiren devletler hem siyasi, hem de ekonomik güç elde etmiştir.Hunlar ve Çinliler Sasaniler Bizans ve Göktürk devleti aralarında ipek yoluna ticari açıdan hakim olmak adına siyasi mücadeleler savaşlar yapmışlardır. İstanbulun Fethi ile ipek yolu tamamen Türklerin kontrolüne geçse de Coğrafi keşiflerle önemini kaybetmiştir. İpek Yolu, tarih boyunca farklı ırk ve dinlerden pek çok insanı ve kültürlerini kaynaştırmış, özellikle Müslüman tüccarların İslâmiyet’i Çin, Hindistan, Doğu Hint adaları ve Filipinler’e kadar yaymalarına vasıta olmuştur. Türk

devletleri İpek Yolu’nu kontrol ettikleri dönemlerde ekonomik ve siyasi olarak güçlenmişler, yolun kontrolü nü kaybettiklerinde ise zayıflamışlardır. Bu devletlerden I. Göktürk Devleti, İpek Yolu’nun batısının kontrolü için Sasanelerle ittifak yaparak Akhun Devleti ile mücadele etmiştir

Baharat Yolu, Çin ve Hindistan’dan başlayarak kara ve deniz yolu ile Mısır’a ve Anadolu’ya oradan da Avrupa’ya uzanan önemli bir ticaret yoludur. İlk Çağ’dan 15. yüzyıla kadar kullanılan başta baharat olmak üzere değerli kumaş, taş ve eşyaların taşındığı ticaret yoluna Baharat Yolu denilmiştir. Baharat Yolu ve bu yolda pazarlanan ürünler ülkeler arasındaki ticaretin canlanmasını ve ülkelerin gelirlerinin artmasını sağlamıştır. Bu yola ve yoldan elde edilen gelire sahip olabilmek için birçok medeniyet arasında savaşlar yaşanmıştı.Yavuz sultan selim Baharat yolunun kontrolünü tamamen eline geçirmiş fakat Coğrafi keşiflerle eski önemini kaybetmiştir.

Baharat Yolu’nu kullanan tüccarlar, elçiler ve seyyahlar kendi kültürlerine ait yemekleri, baharatlardan yapıma esans ve ilaçları başka kültürlerle de öğretmişlerdir. Bu yolu kullananlar seyahatleri boyunca öğrendikleri gelenekleri ve satın aldıkları ürünleri kendi memleketlerine de tanıtmışlardır. Bu durum Baharat Yolu’nun kültürel etkileşimi de sağladığının ispatı olmuştur. Devletler bu yollar üzerine güvenlik ve dinlenme amaçlı olarak hanlar, kervansaraylar ve derbentler (karakol) yapmışlardır. Bu yolları tüccarlarla beraber elçiler, ulaklar (haberciler), bilim insanları ve seyyahlar da kullanmıştır.

Kervansaraylar dil, din, renk farkı gözetmeksizin tüm tüccarların konaklayabileceği dinlenme alanlarıdır.

Kral Yolu: Ticareti geliştirmek isteyen Anadolu ve Mezopotamya medeniyetleri İlk Çağ’ın en önemli ticaret yolunu tüccarların hizmetine

sunmuştur. Kral Yolu Batı Anadolu'dan Me zopotamya'ya kadar uzanıyordu. Bu yol sayesinde Anadolu ile Mezopotamya medeniyetleri arasındaki ilişkiler gelişti. Ticari ilişkiler sayesinde Mezopotamya'da kullanılan çivi yazısı, Anadolu'ya geldi ve burada da kullanılmaya başlandı. Böylece sosyal ve Kültürel etkileşim yaşandı.

Örnek Sınav sorusu: ipek ve baharat yolu gibi ticaret yollarının toplumlar arası sosyal kültürel ekonomik ve siyasi etkileşimi nasıl gerçekleşmiştir yazınız?

Cevap: İpek Yolu, toplumlar arasında sosyal ve kültürel etkileşime neden olmuştur. Türklerin kullandığı pantolon, ceket, kemer gibi giysi ve aksesuarlar bu yol üzerindeki toplumlar tarafından da kullanılmaya başlanmıştır.

Maniheizm, Budizm gibi dinler bu yol üzerinden farklı toplumlara yayılmıştır.

Çin'in medeniyete kazandırdığı kâğıt, matbaa, barut, pusula gibi buluşlar da bu yol aracılığıyla Müslüman Araplara ve Avrupa'ya ulaşmıştır.

Tüccarlar yolculukları sırasında uğradıkları ülkelerin, şehirlerin ve köylerin dillerini, sanatlarını, yemeklerini, kıyafetlerini öğrenmiş ve başka ülkelere tanıtmışlardır.(sosyal ve kültürel etkileşim sağlanmıştır)

Doğudan aldıkları ürünleri batıya satarak ticari ekonomik kazanç elde etmişlerdir. Çinli ve Hun devleti başta olmak üzere ticaret yollarına hakim olmak adına siyasi mücadele etmiş savaş yapmışlardır.

2.Kazanım:Bilimsel araştırma Basamaklarını kullanarak araştırma yapar:

1.Basamak: Araştırılacak **konu belirlenir.**

Örnek: Küresel ısınmanın etkilerinin azaltılması için alınması gereken önlemler.

2.Basamak: Konuyla **ilgili varsayımlarda (hipotezler, tahminler)** bulunularak sorunun çözümüne yönelik öneriler belirlenir.

Örnek: Aydınlatmada enerjiyi verimli kullanan tasarruflu ampuller tercih edilmeli. Ormanlar tahrip edilmemeli.

3.Basamak: Konuyla ilgili **kaynak taraması** yapılır. Araştırma için gerekli belge, bilgi ve kanıtlar toplanır. Örnek: Kütüphaneden kitap, dergi ve gazeteler incelenerek küresel ısınma ile ilgili gerekli bilgiler toplanır. Genel ağdan araştırma yapılır. TEMA gibi çevre ile ilgili çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşlarına gidilerek görevlilerden bilgi alınır.

4.Basamak: Kaynaklardan elde edilen bilgi, **belge ve kanıtlar konularına göre sınıflandırılır ve varsayımlarla karşılaştırılır.**

Örnek: Araştırma konumuzun başlıkları; "Küresel Isınma Nedir?", "Küresel Isınmanın Sebep ve Sonuçları" ve "Küresel Isınma Konusunda Alınabilecek Önlemler" şeklinde sıralanır. Daha önceki varsayımların doğru ya da yanlış olduğu belirlenir.

5.Basamak: Araştırma sonucu elde edilen tüm bilgiler kontrol edilip konu başlıklarına göre **metin oluşturulur.** Yararlanılan kaynaklar **kaynakçada belirtilir.**

Örnek: Maslin, M. (2011). Küresel Isınma. Ankara: Dost Kitabevi. <https://csb.gov.tr>, 12 Ocak 2022.

3.Kazanım:Ülkemizin Kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir:

Ülkemizde ekonomik faaliyet çeşitliliği fazladır. Bunun sebepleri şunlardır:

- Yeryüzü şekillerinin çeşitlilik göstermesi,
- Üç farklı iklim tipinin görülmesi,
- Dört mevsimin belirgin olarak yaşanması,
- Gelişmiş ulaşım ağının olması,
- Yer altı ve yer üstü su kaynaklarının zenginliği,

Doğal Kaynaklarımız: 1.Toprak, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı ana kaynaktır. • Bunların dışında toprak; seramik, fayans, cam, kiremit, tuğla ve çimento üretiminde kullanılan doğal kaynağımızdır. Türkiye’de çeşitli iklim ve toprak tiplerinin görülmesi, tarım ürünleri çeşitliliğinin de artmasına yol açmıştır.

Karadeniz kıyılarında, fındık ve çay gibi bol yağış gerektiren tarım ürünleri yetiştirilir.

- İç bölgelerde Konya’da İç Anadoluda tarıma elverişli geniş ova ve platolar yer alır. Buralarda karasal iklim koşullarına uygun olarak tahıl(Buğday arpa çavdar yulaf) üretilir.
- Akdeniz kıyılarında verimli ovaların yer alması, sulama imkânlarının gelişmiş olması ve ılıman iklim görülmesi sebze ve meyve üretimi Adana Mersin Antalya Akdenizde seracılık da yaygındır.Akdenizde muz, turuncgiller, mısır, yer fıstığı, pamuk ve gül yetiştirilir.
- Ülkemizin güneydoğusundaki verimli ovalarda pamuk(en fazla sulama ile), Antep fıstığı ve kırmızı mercimek yetiştirilir.
- Ülkemizin Ege denizi kıyılarında Akdeniz ikliminin görülmesine bağlı olarak zeytin,(aydında 1.cidir egede) pamuk, üzüm, incir, tütün ve turuncgiller yetiştirilir.

Marmara Bölgesinde Edirne Trakya da ayçiçeği ve Pirinç ayrıca Bursada Şeftali üretimi yaygındır.

- Türkiye, kuru üzüm, kayısı, fındık, incir ve kiraz üretiminde dünyada ilk sırada yer alır.

2.Hayvancılık Faaliyetleri

1. Büyükbaş hayvancılık: Gür otlakların bulunduğu yerlerde Erzurum ve Kars da mera hayvancılığı şeklinde yaygın olarak yapılır.

- Nüfusu fazla olan yerlerde(marmara da İstanbul egede İzmir) yapılan hayvancılık türü de besi (ahır) hayvancılığıdır.

2. Küçükbaş hayvancılık: Bozkır bitki örtüsünün yaygın olduğu İç anadoluda Konya ve Karamanda yerlerde yapılmak tadır. Türkiye’de küçükbaş hayvancılık en fazla İç Anadolu’da yapılmaktadır. • İç Anadolu’da koyun ve tiftik keçisi yetiştiriciliği yapılırken Akdeniz kıyı kesiminde ise kıl keçisi yetiştirilmektedir.

3. Balıkçılık: Ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olmasından dolayı önemli bir ekonomik faaliyettir. • Ülkemizde balıkçılık en fazla Karadeniz’de daha sonra Marmara Denizi, Ege Denizi ve Akdeniz’de yapılmaktadır.

4. Arıcılık: Bal üretimi için bitki çeşitliliği çok olan dağlık yerlerde yapılır. • Rize, Muğla, Adana, Hakkari, Kars, Bitlis gibi illerde arıcılık yaygındır.(Ege ve Karadeniz de ormanlık yerlerde)

5. Kümes hayvancılığı: Et ve yumurta ihtiyacını karşılamak amacıyla nüfusu fazla olan yerlerde yapılan hayvancılık türüdür. • Nüfusun fazla olması ve pazarlama imkânlarının kolay olmasından dolayı en fazla Bolu, Balıkesir, Adapaarı*Düzce-Manisa vb. illerde yapılmaktadır.

6. İpek böcekçiliği: İpek böceği yetiştirme ve kozasından ipek elde etme faaliyetidir.

- Ülkemizde en fazla Diyarbakır **Bursa**, Balıkesir, Bilecik çevresinde gelişmiştir.

ORMANLARIMIZ:

Nemlilik ve yağış, ülkemizdeki ormanların dağılışını etkileyen en önemli etkidir. Bu nedenle ormanlarımızın büyük bölümü kıyı bölgelerimizdedir. • En fazla ormana sahip olan bölgemiz Karadeniz Bölgesi'dir. Daha sonra sırasıyla Akdeniz, Ege, Marmara, Doğu Anadolu, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi gelir. • Orman, hem canlı yaşamının temel ihtiyaçlarından biri olan oksijen kaynağı hem de içerisindeki birçok bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapan ağaç topluluklarıdır. Kâğıt, kereste ve mobilya sanayisinde ve inşaat alanında yararlanılan ormanlar; erozyonu azaltır, atmosfere oksijen kazandırır, dinlenme alanı oluşturur. • Ayrıca çam ağaçlarından elde edilen çam fıstığı ve reçenesi, sığla ağaçlarının yağı kozmetik alanında kullanılmaktadır. • Ormanlardan turizm alanında da yararlanılır.

SULARIMIZ:

Sulardan şu şekilde yararlanılmaktadır; • İçme suyu olarak kullanılmaktadır. • Tarımda sulama yapılmaktadır. • Balıkçılık yapılmaktadır. • Kaplıca ve ılıcalar ile sağlık turizmi yapılmaktadır. • Hidroelektrik enerji elde edilmektedir. • Deniz turizmi yapılmaktadır. • Ulaşımda kullanılmaktadır. • Su sporları (rafting) yapılmaktadır. • Ülkemizde balıkçılık en fazla Karadeniz'de yapılmaktadır. • Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ile Fırat ve Dicle Nehirleri kullanarak ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda kalkınma amaçlanmıştır.(Atatürk ve Keban barajı ile)

MADENLERİMİZ:

Bor: Dünyada bor rezervi bakımından en zengin ülke Türkiye'dir. Bor porselen, cam, sabun, deterjan, boya yapımında, fotoğrafçılıkta, uçak ve roket yakıtı yapımı gibi birçok alanda kullanılmaktadır. Ülkemizde bor madenleri genel olarak Balıkesir, Bursa, Eskişehir ve Kütahya illerinden çıkarılır.

Demir: Kullanım alanı oldukça geniş olan demir madeni, demir çelik sanayisinin hammaddesidir. Sanayinin en önemli madenidir.Ülkemizde bol miktarda bulunan demir madeni Sivas(Divriği), Kütahya, Balıkesir, Malatya(Hekimhan), Bingöl başta olmak üzere birçok ilimizde çıkarılmaktadır.

Bakır: Elektrik-elektronik sanayisinin hammaddesi olan bakır madeni, ülkemizde bol miktarda bulunan madenlerden birisidir. Bakır, ülkemizde genellikle Kastamonu(küre)Samsun, Artvin(Murgul), Elâzığ ve Rize(Çayeli) illerinden çıkarılır.

Krom: Türkiye'nin en önemli ihraç madenlerinden biri olan krom, aynı zamanda çeliğin sertleştirilmesinde kullanıldığı için, demir-çelik sanayisinin hammaddelerinden biridir. Kromun çıkarıldığı başlıca iller Elâzığ,(Maden) Bursa, Muğla ve Kayseri'dir.

Petrol:Batman da güneydoğu anadoluda az miktarda çıkarılır.

Taşkömürü: Zonguldakta çıkarılır. Demirin eritilmesinde kullanılır.

Linyit: termik santrallerde elektrik üretiminde kullanılır. Manisa (soma) Kütahya Tavşanlı Tunçbilek Ankara Nallıhan ve Elazığda da çıkarılır.

Aliminyum:Konya Seydişehir ve Antalya aksekide çıkarılır.

4.Kazanım:Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama projeleri hazırlar:

Ham madde: Bir maddenin işlenmeden önceki doğal durumudur. **Hammaddeye yakınlık önemlidir:** Ülkemizde bitkisel yağ fabrikası kurmak isteyen bir yatırımcı zeytinin bol olduğu Ege kıyılarında ya da ayçiçeğinin bol olduğu Trakya'da yatırım yapabilir.

- Kâğıt ve mobilya ile ilgili yatırım yapmak için ormanların çok olduğu Karadeniz bölgesinde.

Et ve süt ve dericilik ile ilgili yatırım yapmak için ise hayvancılığın geliştiği Doğu Anadolu tercih edilebilir.

Tahılların yetiştirildiği İç Anadolu Konya da un, makarna ve yem fabrikaları; şeker pancarının yetiştirildiği Konya iç Anadolu da şeker fabrikası kurulması uygundur.

Sebze ve meyveciliğin fazla olduğu Akdenizde konserve ve meyve suyu fabrikası tercih edilebilir.

Küçükbaş hayvancılığın yapıldığı yerlerde Konya Karaman halı ve kilim gibi dokumacılık sanayisinin kurulmasına uygundur.

İpek böcekçiliğinin yaygın olduğu Bursada ise ipekli tekstil fabrikası tercih edilebilir.

- Deniz kıyılarında Akdeniz ve ege de ve doğal güzelliklerin bulunduğu yerlerde konaklama alanında yatırımlar yapılabilir, ticari ve turistik işletmeler açılabilir.

Balıkesirde bor madeni fazla olduğu için madencilik ile ilgili yatırım yapılabilir.

Mardin ilinde ise organik gübre fabrikasının açılması.

Sermaye: Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların toplamıdır.

İş gücü: Ekonomik mal ve hizmetlerin üretimi için emek ortaya koyabilen çalışan nüfustur.

Pazarlama: Bir ürünün, bir malın, bir hizmetin satışını geliştirmek amacıyla tanıtmayı, paketlemeyi, satış elemanlarının yetişmesini, piyasa gereksinimlerini belirlemeyi ve karşılamayı içeren etkinliklerin bütünüdür.

5.KAZANIM:Vergi vermenin gereğini ve önemini vatandaşlık görevi olarak savunur:

Devletimizin **kamu hizmetlerini** yerine getirmek için yasalara göre doğrudan doğruya veya bazı ürünlerin ücretlerine ekleyerek dolaylı yoldan vatandaşlardan topladığı paraya vergi denir. Çeşitli adlar altında toplanan vergilerden bazıları şunlardır: gelir vergisi, kurumlar vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, damga vergisi, motorlu taşıtlar vergisi, emlak vergisi

Devlet, vatandaşlarına yol, köprü, baraj, hastane, okul yaptırır; suyumuzun ve elektriğimizin evlerimize ulaşmasını sağlar. Güçlü bir ülke olmanın yolu güçlü bir ekonomiye sahip olmaktan geçer. Bu ekonomik gücün önemli bir bölümü de vatandaşların ekonomik katkılarıyla oluşmaktadır. Altı çizili ifade ile hangi kavram vurgulanmıştır?

Cevap: Vergi kavramı vurgulanmıştır.

Örnek soru: 1. Vergi vermenin devlet ve vatandaşlar açısından önemini açıklayınız?

Cevap: Vergi gelirleri, **devlet açısından** eğitim, sağlık, güvenlik, altyapı gibi temel kamu hizmetlerinin yanı sıra savunma, adalet, sosyal yardım gibi birçok kamu hizmetinin finansmanı için kullanılır.

Vergi, **vatandaşlar açısından** güçlü bir devlete sahip olmalarını sağlar. Vergi gelirleri ile finanse edilen kamu hizmetleri, vatandaşların can ve mal güvenliğini, refahını ve özgürlüklerini korur.

2. Devletin Vergilerle Yaptığı Kamu Hizmetleri nelerdir 5 örnek veriniz?

Cevap: Sosyal yardım- Hastane- okul - alt yapı hizmetleri-ulaşım.

3. Dolaylı vergiler, ötv ve kdv satın aldığımız ürünlerden alınan vergilerdir. Buna göre devlete dolaylı vergilerin gitmesi için hangi davranışı sergilemeliyiz? Yazınız.

Cevap: Alışverişlerden sonra fiş ya da fatura almalıyız.

Yaptığımız alışverişlerde fiş ya da faturayı almamızın faydaları nelerdir? 3 tanesini yazınız.

Cevap: Alışverişlerimiz kayıt altına alınır ve vergilendirilir. Kamu hizmetlerinin yapılmasına katkı sağlarız. En önemlisi vatandaşlık görevimizi yerine getiririz.

6.KAZANIM:ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini becerileri ve eğitim sürecini araştırır:

Meslek seçiminde dikkat edilmesi gerekenler ş
Mesleğe ilgi duyup duymadığımız
Kişilik özelliklerimizin ve becerilerimizin
mesleğe uygun olup olmadığı

Mesleğin eğitim sürecinin ne olduğu
Mesleğin gelecekteki durumunun ne olacağı
Çalışma şartlarının size uygun olup olmayacağı
Çalışırken sizi mutlu edip etmeyeceği

Daha küçükken eczanedeki ilaçlar ilgimi çekti. Renkli hapları, şırıngaları inceledim. Arada bir doktora gittiğimde doktorun muayene nesini izledim. Okul yıllarında doktor olmak için derslerime daha çok çalışmam gerektiğini öğrendim. Ben de derslerde oldukça başarılıyım. Daha sonra doktorluğun eğitim süreçlerini inceledim. Lisenden sonra üniversitelerin tıp fakültesinde okumam gerektiğini öğrendim. Doktorluğun kişilik özelliklerime uygun olduğuna, bu meslekte başarılı olabileceğime karar verdim. Tıp fakültesini başarı ile bitirdim. Şimdi iyi bir doktor olduğumu düşünüyorum. Mesleği mi çok seviyorum.

Çocukluk yıllarımda bozulan bir oyuncakçı tamir etmeyi, bir şeyleri sökmeyi, tekrar birleştirmeyi çok seviyordum. Büyüklerim ba-

na “Kesin bu çocuk tamirci olacak.” diyorlardı. Bu ilgi ve alakam daha sonraları arabalar üzerinde yoğunlaştı. Tüm araba markalarını, motor güçlerini, elektronik aksamını öğrenmeye başlamıştım. Artık mesleğimin otomobil tamirciliği olması gerektiğini fark etmiştim

Buralara her gittiğimde çok sayıda yabancı turist göürdüm. Kimi çekik gözlü, kimi siyah tenli, ki mi sarışın olurdu. Gruplar hâlinde meraklı gözlerle etrafı incelerler; camile rimizi, saraylarımızı büyük bir ilgiyle gezerlerdi. Bol bol fotoğraf çekerlerdi. Turistler kadar ilgimi çeken diğer insan ise onlara rehberlik yapan kişiydi. Rehberler, turistlerin dilini çok iyi biliyorlardı ki onlarla hiç tereddüt etme den konuşurlardı. Turistler rehberin etrafından hiç ayrılmazlardı. Rehberlere büyük saygı ve sevgi duyarlardı. İşte o zamanda beri ben de turist rehberi olmak istedim.

Örnek soru: İnsanlarla iletişim kurmayı çok seviyorum. Karşılıklı konuşmayı ve onları dinlemeyi seviyorum. Arkadaşlarım ikna kabiliyetimin de oldukça fazla olduğunu söylüyor. Bunların yanında yaralanmış sokak hayvanlarının sağlıklarına kavuşmalarına yardım etmeyi de çok seviyorum. Yabancı dile ilgilim oldukça fazla. Özellikle tatile gittiğimde karşılaştığım yabancı turistlerle konuşmayı çok seviyorum. Sayılarla meşgul olmayı da çok seviyorum.Yemek yapmayada ilgilim var. Bu özelliklere sahip bir kişinin hangi meslekleri seçmesi daha uygun olur? 5 tanesini yazınız.

Cevap: 1-öğretmenlik 2-veterinerlik
3-Tur rehberliği 4-Matematikçi 5-Aşçı

Edanur, çalıştığı hastanede sevilen bir doktordur. Ancak mesleğini annesinin isteği ile seçtiği için yaptığı işten pek memnun değildir. Kazancı iyi olmasına rağmen sabahları işe giderken isteksiz olmaktadır. Buna göre, Edanur meslek seçiminde annesinin isteğinin yerine hangi faktörleri dikkate alsaydı daha mutlu olurdu? Yazınız

Cevap: İlgi istek ve yetenekler

Merhaba ben Ayşe. Çiçekçiyim. Ortaokuldan sonra mesleki eğitim merkezinde çiçekçilik okudum. Benim işim kesme çiçek ile iç mekân süs bitkilerini temin etmek, düzenlemesini, sunumunu ve satışını yapmak. Çiçekleri çok seviyorum ancak çiçeklere alerjim var. Bu işin eğitimini alırken ilk başlarda alerjimi ciddiye almadım, ilaç kullanırsam sorun olmayacağını düşündüm. Yanılmışım. Alerjim daha da arttı, ilaç da kullansam sürekli dükkânda duramıyorum ve dışarı çıkmak zorunda **kalıyorum. Ayşe'nin meslek tercihinin doğru buluyor musunuz? Nedenini açıklayınız.**

Cevap: Ayşe'nin çiçek sevgisi ve çiçekçilik eğitimi almış olması, bu mesleği seçmesi için önemli birer etkidir. Ayşe'nin çiçeklere alerjisi olması, bu meslek için ciddi bir engel teşkil etmektedir. Alerji, sadece işyerinde rahatsızlık vermekle kalmayıp, Ayşe'nin sağlığını da tehdit edebilir. Sürekli ilaç kullanmak da uzun vadede sağlık problemlerine yol açabilir. Bu nedenle, Ayşe'nin meslek tercihinin doğru bulmuyorum.

7.Kazanım:Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim şekillerini karşılaştırır:

Örnek sorularla ilerleyelim daha iyi öğrenelim:

Egemenliğin küçük bir grubun elinde olduğu yönetim şeklidir. Ülkeyi yönetme hakkı ayrıcalıklara sahip soylular, zengin kişiler, toprak sahipleri vb. gruplara aittir.

Cevap: Oligarşi

Egemenliğin padişah, kral, çar, imparator gibi ünvanlar taşıyan kişilere ait olduğu yönetim şeklidir. Yönetici olan tek kişi ömrü boyunca yönetimde kalabilir. Saltanat babadan oğula geçen yönetim anlayışı hakimdir. Norveç örneği.

Cevap: Monarşi

Devlet ve toplum kurallarının din kurallarına göre belirlendiği yönetim biçimidir. Yöneticiler din adamlarıdır ve Tanrı adına ülkeyi yönettiklerini savunurlar. Vatikan en iyi örnek.

Cevap: Teokrazi

Halkın seçme ve seçilme hakkını kullandığı ve kendisinin mecliste araçlar ile temsil edildiği bir yönetim anlayışıdır. Demokrasilerde aynı haklara sahip olan insanlar yöneticilerini belli süreler için kendileri seçer. Kişi hak ve özgürlükleri kanunlarla güvence altına alınmıştır. Egemenliğin kaynağı halktır. Demokrasinin en iyi olduğu yönetimdir.

Cevap: Cumhuriyet

Demokrasi ve oligarşiyi; demokrasinin millî egemenlik, eşitlik ve katılımcılık ilkeleri açısından karşılaştırınız.

Cevap: Demokraside egemenlik millete aittir. Milli egemenlik vardır. Oligarşi de ise belirli bir gruba aittir.

Demokrasilerde herke eşit haklara sahip iken oligarşide ayrıcalıklı grubun hakları vardır.

Demokrasilerde halk katılım hakkını kullanabilirken oligarşilerde sadece ayrıcalıklı olan grup kullanabilmektedir.

Demokrasi ile yönetilen ülkelerde dini, inancı, maddi gücü, cinsiyeti ve ırkı ne olursa olsun yasalar önünde herkesin aynı kabul edilmesidir.

Cevap: Eşitlik

Her türlü dış etkiden bağımsız olarak insanın kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar vermesi ve davranmasıdır.

Cevap: Özgürlük

Herhangi bir konuda seçim yapmak için birden çok seçeneğin olması gerekir. Demokratik toplumlarda farklı görüşler farklı siyasal partiler ile temsil edilmektedir. Azınlıklarında görüşlerine farkı fikirlere saygı vardır.

Cevap: Çoğulculuk

Her gücün üzerinde yasaların olması ve bağımsız mahkeme kararlarına saygı duyulması

Cevap: Hukukun üstünlüğü

Egemenliğin halkın seçtiği temsilciler (milletvekilleri) eliyle mecliste kullanılması parlamentonun olması egemenliğin yönetme yetkisinin millete ait olması .

Cevap: Milli Egemenlik

Monarşi yönetimini demokrasinin temel ilkelerinden biri olan millî egemenlik ilkesi açısından yorumlayınız?

Cevap: Milli Egemenlik yönetme yetkisinin millette olmasıdır. Monarşilerde milletin yönetme yetkisi olmadığı için milli egemenlik ilkesine uygun değildir.

Halkın yöneticilerini seçtikten sonra onların yönetimle ilgili kararlarını etkileyebilmesi ve gerektiğinde değiştirmesinde etkili olabilmesine ne denir? Yazınız

Cevap: Katılım

İnsan Haklarına Saygı Temel hak ve özgürlükler in sanların sadece insan oldukları için sahip oldukları hak ve özgürlüklerdir. Bu hak ve özgürlüklerin anayasa, yasalar, uluslararası sözleşmeler, bildirgeler tarafından güvence altına alınması demokrasinin yaşatılması için çok önemlidir

Seçme ve Seçilme Hakkı Vatandaşlık hakkını elinde bulunduran her vatandaşın yasala ra uygun şartları taşıması durumunda seçme, seçilme hakkı vardır. Bunun yanı sıra vatandaşlar bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir

Katılımcılık Genel olarak seçme ve seçil me hakkını ifade eder. Siyasi parti ler aracılığı ile vatandaşlar yönetime katılırlar ve demokratik talepleri ni gerçekleştirebilirler. Vatandaşlar seçme ve seçilme haklarının dışında da yasalara uygun şekilde yönetime etki edecek aktif ve etkili faaliyetlerde bulunabilirler. Karar alma, uygulamayı takip etme, kararlarının sonuçlarını değerlendirme gibi et kinliklerde bulunarak katılımcılık gösterebilirler

Monarşik yönetimlerde kimi zaman hükümdarın yetkilerinin anayasa ve halk oyuyla seçilen meclis tarafından kısıtlandığı yönetim biçimleri de görülmüştür. Bu yönetim biçimine de **meşruti yönetim** denilmektedir.

8.KAZANIM: yasama yürütme ve yargı güçleri arasındaki ilişkiyi açıklar:

Yasa çıkarma-yasama TBMM
Çıkarılan yasaları uygulama devleti yönetmeye Yürütme denir
Cumhurbaşkanına aittir yürütme yetkisi.
Çıkarılan yasalara uymayanları cezalandırma yasalara aykırılıkları denetleme ve çözme Yargı gücüdür.
Bağımsız mahkemeler yargılamayı yapar yerine getirir.

Yasama, yürütme ve yargı güçlerinin ayrı kurumlar tarafından kullanılmasına ne denir?

Cevap: Güçler ayrılığı

Yasama, yürütme ve yargı güçlerinin her birinin yetki ve sorumluluğu farklı olup bu güçlerin birbirlerine karşı herhangi bir üstünlükleri yoktur. Kuvvetler ayrılığı ile devletin yönetiminde gücün tek elde toplanması veya diğerlerine baskı yapması engellenmiştir.

TBMM'nin görev ve yetkilerinden 5 tanesini yazınız.

Cevaplar:

Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak
Savaş ilanına karar vermek
Para basılmasına karar vermek
Genel af ve özel af ilanı
Milletlerarası anlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak

Yasama, yürütme ve yargı güçlerinin tek bir kişi ya da kurum tarafından kullanılmasına ne denir?

Cevap: Güçler birliği

Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerinden 5 tanesini yazınız.

Cevaplar:

Kanunları resmi gazetede yayınlamak
Uluslararası anlaşmaları onaylamak ve yayınlamak
TBMM adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin başkomutanlığını temsil etmek
Bakanları ve üst düzey kamu görevlilerini atamak Anayasanın uygulanmasını sağlamak ve devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını sağlamak

Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder. Kanunları yayımlar veya tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir.
Hakkında bilgi verilen kişi kimdir? Yazınız.

Cevap: Cumhurbaşkanı

Yargı Gücü: Vatandaşlarla devlet arasında ve vatandaşların kendi aralarında çıkan uyuşmazlıkların millet adına bağımsız mahkemelerde çözülmesi yetkisine yargı gücü denir. Anayasamıza göre ülkemiz bir hukuk devletidir ve yargı yetkisi bağımsız mahkemelerce kullanılır.

Yargılama yetkisine sahip olan hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar. Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir kimse ve makam; mahkemelere, hâkimlere emir veya talimat veremez. Yasama ve yürütme organları, mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır. Yargı kararları denetime açık olup vatandaşlar, mahkeme kararlarına itirazlarını Anayasa Mahkemesi gibi üst mahkemelere yapabilirler

2018’de yapılan seçimlerle Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi’ne geçilmiştir. Bu sistemde başbakan ve bakanlar kurulu kaldırılmış, cumhurbaşkanı yardımcılarını ve cumhurbaşkanlığı kabinesi (hükûmeti) getirilmiştir. Yürütme nin başı olan cumhurbaşkanı, anayasanın kendisine verdiği yetkilerle atadığı cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlardan oluşan cumhurbaşkanlığı kabinesi ile ülkeyi yönetir. Cumhurbaşkanlığı kabinesine cumhurbaşkanı tarafından TBMM üyeleri arasından ya da dışarıdan bakanlar seçilir. Cumhurbaşkanlığı kabinesinde yer alan bakanlar TBMM tarafından denetlenir.

Kanunlar milletvekilleri tarafından teklif edilir ve TBMM’de görüşülür . TBMM’de kabul edilen kanunlar on beş gün içinde cumhurbaşkanı tarafından yayımlanır ancak cumhurbaşkanı bazı kanunları bir daha görüşülme üzere TBMM’ye geri gönderebilir. TBMM, geri gönderilen kanunu en az 301 milletvekili ile aynen kabul ederse kanun, cumhurbaşkanınca Resmî Gazete’de

yayımlanır. Meclis, geri gönderilen kanunda yeni bir değişiklik yaparsa cumhurbaşkanı değiştirilen kanunu tekrar Meclis’e geri gönderebilir.

KANUN ÇIKARILMA SÜRECİ:

1. Milletvekilleri kanun teklifi hazırlar.
2. TBMM Başkanlığına sunulan kanun teklifleri komisyonlarda görüşülür.
3. Komisyonlarda görüşülen kanun teklifi TBMM Genel Kuruluna gelir.
4. TBMM Genel Kurulunda kabul edilen kanunlar cumhurbaşkanına sunulur.
5. Cumhurbaşkanı tarafından onaylanan kanunlar Resmî Gazete’de yayımlanır.

9.KAZANIM : Yönetimin karar alma süreçlerine etki eden unsurları analiz eder:

Toplumun bir kısmının ya da bütününün herhangi bir konudaki ortak kanaat ve fikirlerine ne denir? Yazınız.

Cevap: Kamuoyu

Ölümlü kazaların yaşandığı D-400 Karayolu’nda genişletme çalışmaları başladı. Daha önce bölge halkının izin alarak gösteri yaptığı yolda, çalışmaların başlamasının ardından mahalle muhtarı “Bu yolda sürekli kazalar oluyordu. Yaptığımız gösterilerden ve televizyon radyo gazete gibi çeşitli haberlerden dolayı Karayolları Bölge Müdürlüğü geldi, gördü ve çalışmalar başladı. Gösteri yaptık, sesimizi duyular. Antalya Karayolları Bölge Müdürü’ne teşekkür ediyorum.” dedi.
Verilen paragrafta yönetimin karar alma sürecini etkileyen hangi unsura vurgu yapılmıştır? Yazınız.

Cevap: Aynı düşüncedeki bireyler gösteriler yaparak (kamuoyu) oluşturmuş ortak fikirlerini ortaya koymuş ayrıca Medyadan da faydalanmışlar.

Siyasi Partiler Siyasi partiler demokratik hayatın vazgeçilmez unsurlarındandır. Farklı siyasi görüşleri temsil eden siyasi partiler seçimlere gire rek TBMM’de yer almaya çalışır. Siyasi partiler, yönetimin karar alma süreçlerini ve uygulamalarını takip eder; iktidardaki parti tarafından dikkate alınmayan ya da ihmal edilen konuları gündeme taşır. Yanlış gördüğü uygu lamaların iptali için gerekli yasal çalışmaları yapar. Yönetme hakkını elinde bulunduran iktidar partisi ve diğer siyasi partiler yeni yasalar çıkartarak ülkenin siyasi, sosyal ve ekonomik olarak gelişmesine katkıda bulunur. Bütün bunların yanı sıra bir sonraki seçimde vatandaşlardan daha fazla oy alacak çalışmalar yapar. Bir siyasi partide yer alan veya bağımsız milletvekili aday olup seçilerek milletvekili olmayı hak eden milletvekilleri TBMM’de milleti temsil ederler, millet adına yasama faaliyetlerine katılırlar.

Sivil Toplum Kuruluşları Gönüllü çalışanlardan oluşan sivil toplum kuruluşları toplumun ihtiyacı olan alanlarda faaliyet gösterir. Maddi yardıma ihtiyacı olan öğrencilere yardım etmek(**Darüşşafaka**), doğal afet yaşanan yerlerdeki insanların yiyecek ve barınma ihtiyacını karşılamak, (**Kızılay**) çevre sorunları karşısında duyarlılık oluşturmak(**Tema**) bunlardan sadece birkaçıdır. Sivil toplum kuruluşları; yöneticilere yardımcı olmak, uygulamalarda bir eksiklik veya yanlış varsa gidermek ve çeşitli yöntemlerle kamuoyu oluşturmak gibi önemli görevleri yerine getirir. Toplumun da desteğini alarak yöneticilere seslerini çeşitli yöntemlerle duyurur.

Bireyler (Kamuoyu) Vatandaşların benimsemiş olduğu ve vatandaşı bütünüyle ilgilendiren ortak görüşü ifade eden kamuoyu demokratik yönetimlerde önemli bir yere sahiptir. Vatandaşa hizmeti temel ilke edinen yöneticiler vatandaştan aldıkları oylarla devleti yönetirler. Böylece vatandaş yönetme gücünü elinde bulundurur ancak kimi zaman yöneticiler, çeşitli nedenlerle vatandaşlarının

hepsinin veya bir kısmının aleyhinde kararlar alabilir; uygulamalar yapabilirler. Bazen de bazı karar ve uygulamalar bireylerin aleyhinde sonuçlar doğurabilir. Bu durumda bireyler çeşitli yollarla seslerini yöneticilere duyururlar. Bunun için dilekçe ile hakkını arama, CİMER’e dilek ve şikâyetle bulunma, gazete, televizyon ve genel ağ gibi medya araçlarından yararlanma yollarını seçebilirler. Toplumu harekete geçirip yasal mitingler yapabilirler.

Medya Siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları ve bireyler yönetimin karar alma süreçlerinde etkili olurken medyaya ihtiyaç duyarlar. 4.büyük güç denir bu yüzden medyaya. Bunlar televizyon kanalları, gazete, sosyal ağlar gibi medyayı oluşturan araçlardır. Bireyler veya kurum ve kuruluşlar, medya sayesinde birçok sorunu gündeme getirebilir. Günümüzde özellikle sosyal paylaşım sitelerinde kamuoyu oluşturmak oldukça etkilidir. Bu yöntemle yapılan kamuoyu oluşturma çalışmaları, hızla bireylere ve gruplara yayılmakta; bir anda binlerce kişi istenildiği takdirde bir yerde toplanıp yasal yollarla gösteri yapabilmektedir. Medya, yöneticilerin karar alma süreçlerine etki edebilmektedir.

SINAVA GİRECEK TÜM ÖĞRENCİLERİME
BAŞARILAR.

MERKEZ İMAM HATİP LİSESİ HOŞÇAKALIN
BİRBİRİMİZİ UNUTMAMAK DİLEĞİYLE....

HAKAN DİNÇTÜRK.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ.

